

Polish Science vocabulary

Słowniczek przedmioty ścisłe

Science Enquiry

Przedmioty ścisłe – nauka przez doświadczenie

explain	wyjaśnić
compare	porównać
comparison	porównanie
describe	opisać
description	opis
if	jeśli
might	może
could	móc (czas przeszły)
happen	zdarzyć się/stać się
so	więc
because	ponieważ
present	obecny
predict	przewidzieć
hypothesise	stawiać hipotezę
question	pytanie
method	metoda/sposób
measure	pomiar
record	zapis/zapisać
results	wyniki
table	tabela
graph	wykres
chart	wykres/diagram
bar chart	wykres kolumnowy
line graph	wykres liniowy
pie chart	wykres kołowy
Carroll diagram	wykres Carrolla
Venn diagram	wykres Venna
conclude	wioskować
conclusion	wniosek
evaluate	ocenić
evaluation	ocena
watch	patrzeć
observe	obserwować
observation	obserwacja
group	grupa
sort	rodzaj/typ/posortować

classify	sklasyfikować
classification	klasyfikacja/kategoria
key	klucz/odpowiedź/legenda
fair test	doświadczenie naukowe
change	zmienić/zmiana
factor	czynnik
variable	czynnik/zmienna
dependent variable	zmienna zależna
independent variable	zmienna niezależna
outcome	wynik/rezultat
problem solving	rozwiązanie zadania
research	badanie/zbieranie informacji
survey	badanie
surveying	miernictwo
equipment	wyposażenie/sprzęt
resources	zasoby/środki
ruler	linijka
tape measure	taśma miernicza
metre stick	linijka
trundle wheel	koło pomiarowe
metre	metr
centimetre	centymetr
millimetre	milimetr
forcemeter	miernik siły
newton	niuton (jednostka)
scales	waga
kilogram	kilogram
gram	gram
beaker	zlewka
measuring cylinder	cyylinder miarowy
volume	objętość/pojemność
capacity	pojemność
litre	litr
millilitre	mililitr
temperature	temperatura
thermometer	termometr
degrees centigrade	stopnie (skala) Celsjusza
room temperature	temperatura pokojowa
time	czas
second	sekunda
minute	minuta
hour	godzina
day	dzień
week	tydzień
month	miesiąc
year	rok
watch	zegarek (na rękę)
clock	zegar

calendar	kalendarz
stopwatch	sekundomierz/stoper

Life Processes Procesy życiowe

nutrition	odżywianie
feed	karmienie/karma/dostarczanie składników odżywczych
feeding	karmienie
activity	działanie/aktywność
eat	jeść
drink	pić
consumer	konsument
producer	producent
predator	drapieżnik
prey	ofiara/zdobycz
food chain	łańcuch pokarmowy
reproduce	rozmnażać się
reproduction	rozmnażanie
have young	mieć potomstwo
respiration	oddychanie
breathe	oddychać
grow	rosnąć
growth	wzrost
move	poruszać się
movement	poruszanie się
die	umrzeć
life cycle	cykl życiowy
Living things Organizmy żywe	
living	żyjący/żywy
alive	żywy
healthy	zdrowy
not alive	nieżywy
dead	martwy
non-living	nieżyjący
human	człowiek
animal	zwierzę
plant	roślina
tree	drzewo
flower	kwiat
bush	krzak/krzew
organism	organizm
habitat	siedlisko

condition	warunek
suited	pasować do czegoś
adaptation	adaptacja

The human body

Ciało człowieka

senses	zmysły
eye	oko
sight	wzrok
see	widzieć
ear	ucho
hearing	słuch
hear	słyszeć
nose	nos
smell	zapach/wąchać
fingers	palce
touch	dotyk/dotykać
feel	odczuwać
tongue	język
taste	smak/smakować
salty	słony
sour	kwaśny
sweet	słodki
bitter	gorzki

food	pożywienie
diet	sposób odżywiania/dieta
carbohydrate	węglowodany
protein	białka
calcium	wapno
vitamins	witaminy
fats	tłuszcze
sugars	cukry
starches	skrobia
vegetables	warzywa
meat	mięso
fish	ryba
fruit	owoce
healthy	zdrowy
unhealthy	niezdrowy
balanced diet	zdrowe odżywianie
variety	różnorodność
varied	różnorodny
activity	działanie/aktywność

teeth	zęby
jaw	szczeka
jawbone	kość szczękowa
fluoride	fluorek
clean	czysty
brush	szczotkować
toothbrush	szczoteczka do zębów
floss	nitka dentystyczna
mouthwash	płyn do płukania jamy ustnej
toothpaste	pastę do zębów
dentist	dentysta
incisor	siekacz
molar	trzonowy
canine	kieł
bite	ugryźć
chew	rzuć
tear	rozrywać
diet	odżywianie/dieta
root	korzeń
decay	próchnica/rozkład

respiration	oddychanie
breathe	oddychać
lung	płuco
air	powietrze
oxygen	tlen
carbon dioxide	dwutlenek węgla
heart	serce
muscle	mięsień
circulation	krażenie
blood	krew
heart beat	uderzenia serca
pulse	tętno
pulse rate	częstość tętna
blood vessel	naczynie krwionośne
artery	tętnica
vein	żyła
exercise	ćwiczenie
healthy	zdrowy
tobacco	tytoń
smoking	palenie
cigarettes	papierosy
ill	chory
illness	choroba
disease	choroba

illness	choroba
germ	drobnoustrój/zarazek
bacteria	bakteria
drugs	lekarstwa/narkotyki
medicines	leki
safety	bezpieczeństwo
packaging	opakowanie
side effect	efekty uboczne

reproduction and growth	rozmnażanie i wzrost
born	urodzić się
newborn	noworodek
baby	niemowlę
toddler	dziecko uczące się chodzić
child	dziecko
teenager	nastolatek
adult	dorosły
old	stary
aged	w podeszłym wieku

movement	poruszanie się
moving	ruszający się
muscle	mięsień
contract	kurczyć się
contraction	skurcz
relax	rozluźnić
skeleton	szkielet
bone	kość
protect	chronić
support	podtrzymywać
ribs	żebra
spine	kręgosłup
skull	czaszka
x-ray	rentgen

Animals Zwierzęta

bird	ptak
fish	ryba
mammal	ssak
reptile	gad
insect	insekt
spider	pająk
vertebrate	kręgowiec
invertebrate	bezkęgowiec
hair	włosy
feathers	pióra
shell	skorupa
claws	pazury/szpony/szczypce
hooves	kopyta
skin	skóra
scales	łuski
tail	ogon
fur	futro

Green plants Rośliny zielone

root	korzeń
stem	łodyga
flower	kwiat
leaf	liść
leaves	liście
bud	pąk
branch	gałąź
trunk	pień
seed	nasienie/pestka/ziarno
seedling	siew
pip	pestka
stone	kamień/pestka
weed	chwast
tall/taller/tallest	wysoki/wyższy/najwyższy
produce new plants	wytwarzać nowe rośliny
shoot	wykiełkować/wypuścić pędy
fruit	owoc
stamen	pręcik
style	szyjka słupka
stigma	znamię słupka
sepal	działka kielicha
petal	płatek
ovary	założnia
pollen	pyłek

life cycle	cykl życiowy
germination	kiełkowanie
germinate	doprowadzać do kiełkowania
earth	ziemia
soil	gleba
fertiliser	nawóz
nutrients	substancje odżywcze/składniki pokarmowe
plant food	odżywki do roślin
water	woda
warm	ciepły
warmth	ciepło (rz.)
grow	rosnąć
growth	wzrost
sun	słońce
sunlight	światło słoneczne
pollination	zapylenie
pollinate	zapylić
pollen	pyłek
nectar	nektar
insect	insekt
fertilisation	zapłodnienie/użyźnianie/nawożenie
fertilise	zapłodnić/użyźnić/nawieść
dispersal	rozsiewanie się
disperse	rozsiać/rozsiewać
seed	nasienie/pestka/ziarno
wind	wiatr
animals	zwierzęta
bird	ptak
reproduction	rozmnażanie
reproduce	rozmnażać

Micro-organisms Mikroorganizmy

microbe	drobnoustrój/mikrob
germ	zarazek
virus	wirus
yeast	drożdże
mould	pleśń
fungus	grzyb
decay	próchnica/rozkład/butwienie
rot	rozkład/gnicie
decompose	rozkładać się/zbutwieć

Materials and their Properties

Materiały i ich właściwości

Grouping and classifying	Grupowanie i klasyfikacja
materials	materiały/surowce
solid	ciało stałe
plastic	plastik
glass	szkło
leather	skóra
clay	glina
rock	skała
sand	piasek
fabric	tkanina
wood	drewno
rubber	guma
cork	korek
metal	metal
iron	żelazo
copper	miedź
steel	stal
aluminium	aluminium
silver	srebro
gold	złoto
bronze	brąz
brass	mosiądz
rocks	skały
soils	gleby
limestone	wapień
sandstone	piaskowiec
pumice	pumeks
carbon	węgiel
diamond	diament
slate	łupek
marble	marmur
chalk	kreda
granite	granit
sand	piasek
stone	kamień
pebble	okrągły kamyk
boulder	głaz
liquid	płyn
water	woda
milk	mleko
juice	sok
gases	gazy
air	powietrze
oxygen	tlen

helium	hel
natural gas	gaz naturalny
carbon dioxide	dwutlenek węgla

Properties	właściwości
magnetic	magnetyczny
non-magnetic	niemagnetyczny
attract	przyciągać
attraction	przyciąganie
repel	odpychać
repulsion	odpychanie
hard	twardy
soft	miękki
flexible	elastyczny/giętki
bendy	giętki
rigid	sztwywny/nieelastyczny
rough	szorstki/chropowaty
smooth	gładki
shiny	błyszczący
dull	zmatowiały/przyćmiony
transparent	przezroczysty
translucent	półprzezroczysty
opaque	nieprzejrzysty/matowy/kryjący
strong	silny
weak	słaby
waterproof	wodoodporny/wodoszczelny
absorbent	chłonny/wsiąkliwy
porous	porowaty
permeable	przepuszczalny/przenikalny
impermeable	nieprzepuszczalny/nieprzenikalny
natural	naturalny
manufactured	wyprodukowany
manmade	sztuczny/syntetyczny/wytworzony przez człowieka
texture	struktura/faktura/tekstura
thermal conductor	przewodnik ciepła
thermal insulator	izolator cieplny
electrical conductor	przewodnik elektryczny
electrical insulator	izolator elektryczny
conducts	przewodzi
insulates	izuluje

Changing materials	Materiały zmienne
squash	zgniatać/miażdżyć
bend	zginać
twist	przekręcić
cut	uciąć
slice	pokroić (w plasterki)
stretch	rozciągnąć
heat	zagrzać
cool	ostudzić
state	stan
solid	ciało stałe
liquid	ciecz
gas	gaz
change of state	zmiana stanu
reversible	odwracalny
water cycle	cykl wodny
freeze	zamrozić
freezing	krzepnięcie/zamarzanie/zamrażanie/ mrożenie
set	tężeć/zastygać
freezer	zamrażalnik/zamrażalnia
fridge	lodówka
refrigerator	chłodziarka/pojemnik chłodniczy
boiling	wrzenie/gotowanie się
solidification	krzepnięcie
solidify	krzepnąć
melt	rozpuszczać się
melting	rozpuszczanie się
boil	wrzenie/gotowanie/temperatura wrzenia
boiling temperature	temperatura wrzenia
evaporate	parować
evaporation	parowanie
condense	skraplać
condenses	skrapla się
condensation	skraplanie się
dissolve	rozpuszczać
dissolved	rozpuszczony
undissolved	nierozpuszczony
water	woda
ice	lód
stir	mieszać
pure	czysty
solution	roztwór
solute	substancja rozpuszczona
mixture	mieszanka
mix	mieszać

separate	oddzielać/oddzielny
sieve	sito/przesiewać
filter	filtr
clear	klarowny/czysty
tap	kurek/kran
sea	morze
irreversible	nieodwracalny
oven	piekarnik
cook	gotować
cooker	kuchenka
burn	palić się/spalać się

Physical Processes

Procesy fizyczne

Forces	Siły
push	popychać
pull	ciągnąć
twist	przekręcić
spin	ruch wirowy/wirować
swing	wahanie/wahać się/kołysać
slide	ślizgać się/suwać się
swerve	nagły skręt
hop	skok
jump	skok/skoczyć
turn	przekręcić/obrócić
roll	potoczyć/poturłać
push	popchnąć
pull	pociągnąć
fast/faster/fastest	szybki/szybszy/najszybszy
slow/slower/slowest	wolny/wolniejszy/najwolniejszy
high/higher/highest	wysoki/wyższy/najwyższy
go faster	Iść/poruszać się szybciej
go slower	Iść/poruszać się wolniej
safe	bezpieczny
danger	niebezpieczeństwo
be careful	uważaj
direction	kierunek
distance	odległość
force	siła
further/furthest	dalej/najdalej
magnet	magnes
attract	przyciągać
attraction	przyciąganie
repel	odpychać
repulsion	odpychanie
friction	tarcie
fall	spadać
drop	spadanie/spadać
air resistance	opór powietrza
water resistance	opór wody
weight	waga
mass	masa
gravity	ciężkość
upthrust	wypór hydrostatyczny
forcemeter	miernik siły
Newton	niuton (jednostka)
surface area	powierzchnia
parachute	spadochron

spinner	coś, co wiruje
still	nieruchomy/nieruchomo
stationary	nieruchomy
at rest	w stanie spoczynku
not moving	nieruchomy

Light	Światło
light	światło
dark/darker/darkest	ciemny/ciemniejszy/najciemniejszy
bright/brighter/brightest	jasny/jaśniejszy/najjaśniejszy
black	czarny
night	noc
day	dzień
reflect	odbijać
reflection	odbicie
reflective	odblaskowy
reflective strip	pasek odblaskowy
tinsel	folia metalowa błyszcząca
shiny	błyszczący
light source	źródło światła
torch	latarka
warning light	światło ostrzegawcze
Sun	Słońce
candle	świeca
lantern	latarnia
match	zapalka
fire	ogień
fireworks	ognie sztuczne
dark	ciemno
shadow	cień
opaque	nieprzezroczysty/matowy/kryjący
translucent	półprzezroczysty
transparent	przezroczysty
block	blokować
direction	kierunek
light travels	światło podróżuje
straight lines	linie proste
light beam	wiązka światła
mirror	lustro
light travelling	podróż światła
ray	promień

Sound	Dźwięk
ear	ucho
hear	słyszeć
hearing	słuch
noise	hałas
sound	dźwięk
high	wysoki
low	niski
loud/louder/loudest	głośny/głośniejszy/najgłośniejszy
quiet/quieter/quietest	cichy/cichszy/najcichszy
soft	łagodny/cichy
shake	potrząsnąć
pluck	szarpnąć/brzdąkać
rattle	grzechotać
ring	dzwonić
bang	huknięcie/huk/huknąć
hit	uderzyć
blow	dmuchnąć
pitch	ton
tuning	strojenie
loudness	głośność
vibration	drżenie
vibrate	wprawiać w drżenie
muffle	stłumić/przyciszyć
tension	naprężenie
tight	napięty/naprężony/ściśnięty
taut	naprężony/napięty
silence	cisza
further away	w oddali
nearer	bliżej
direction	kierunek

Electricity	Elektryczność
bulb	żarówka
bulb holder	uchwyt żarówki
battery	bateria
cell	ogniwo
wire	druk
crocodile clip	zacisk szczękowy
buzzer	brzęczyk
bell	dzwonek
switch	wyłącznik
motor	silnik
circuit	obwód
connection	połączenie
mains	sieć zasilająca
break	złamanie/przerwa
pylon	słup wysokiego napięcia
complete circuit	obwód zamknięty
bright/brighter/brightest	jasny/jaśniejszy/najjaśniejszy
electrical conductor	przewodnik elektryczny
electrical insulator	izolator elektryczny
circuit symbol	symbol obwodu
circuit diagram	schemat obwodu

Earth, Sun and moon	Ziemia, Słońce i księżyc
Earth	Ziemia
Sun	Słońce
moon	księżyc
sphere	kula/powierzchnia kuli
spherical	kulisty/sferyczny
revolve	obrać się
orbit	orbita
spin	ruch wirowy/wirować
rotate	obrać się/wirować
rotate on its axis	obrać się wokół swojej osi
rotate around	obrać się wokół
axis	oś
sunrise	wschód słońca
sunset	zachód słońca
north	północ
south	południe
east	wschód
west	zachód